

DZIENNIK WARSZAWSKI

Nr. 191.

Poniedziałek, 1 (13) Września.

1869 r.

Dziennik wychodzi codziennie oprócz Świąt uroczystych i Niedziel. — Prenumerata przyjmuje się w Warszawie i urzędach Pocztowych; w Warszawie przyjmuje się tak w głównym kantorze Dyrekcji przy ulicy Miodowej N. 487, jak i w innych miejskich kantorach. — Prenumerata w Warszawie rocznie rsr. 8; — półrocznie rsr. 4; — kwartalnie rs. 2; — miesięcznie kop. 67. — Bez odnośnienia prenumerata nie przyjmuje się. — Za odnośnienie do domu, dopłaca się miesięcznie kop. 5; — w Urzędach Pocztowych: rocznie rs. 10; — półrocznie rsr. 5; — kwartalnie rsr. 2 kop. 50 i na te tylko terminy przyjmuje się prenumerata; w głównym zaś kantorze można prenumerować po tejże cenie na te same terminy, a na inne po kop. 92 na miesiąc.

Rok 6.

Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie kop. 6; za 2-krotne kop. 9; za 3-krotne kop. 12. — Artykuły nadesłane do zamieszczenia bez wskazania warunków ze strony autora, przechodzą do zupełnego rozporządzenia Dyrekcji. — Artykuły nieprzyjęte, będą zwracane tylko na osobiste żądania i zachowywane będą 3 miesiące; przyjęte, w razie potrzeby podlegają skróceniu. — Listy przyjmują się tylko frankowane. — Artykuły i ogłoszenia nadsyłane do zamieszczenia tegoż samego dnia, powinny być dostawiane do Redakcji przed godziną 9 z rana. — Redakcja otwarta jest dla osób mających interesa, codziennie, oprócz dni świątecznych, od godziny 12 do 1 po południu.

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Najwyższe nagrody. — Najwyższy rozkaz. — Dyrektor honorowy muzeum sztuk pięknych. — Naczelnik dyrekcji naukowej łódzkiej.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa. — Przegląd polityczny. — **Telegramy.** — **Wiadomości telegraficzne.** — Obchód uroczystości. — Kronika kościelna. — Urodzaje. — Jarmark. — Teatr. — Kurjerek. — Oświetlenie. — Modły w języku ruskim. — Archiwa. — Stuletnia rocznica. — Obchód. — Syn emira bucharskiego. — **Korespondencje Dziennika Warszawskiego:** ze Lwowa, z Pesztu i Zurichu. — Ulmanowski. — Austria i ziemie słowiańskie. — Zaprzeczenie. — Sejmy. — Prusy i Niemcy. — Uzbrojenia morskie. — Francja. — Reforma konstytucji. — Sobór powszechny. — Projekt podróży cesarskiej. — Podróż cesarskiej. — Jenerał Prim. — **Włochy i Rzym.** — Przesilenie gabinetu. — Anglja. — Duchowieństwo irlandzkie. — Kwestja w. Kuby. — **Ameryka.** — Agitacja za powstaniem na w. Kubie.

PRZEWODNIK WARSZAWSKI.

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa,

dnia 1 (13) Września.

Na przedstawienie Jenerał-Feldmarszałka Namiestnika w Królestwie o odznaczającą się gorliwej i pożytecznej służbie b. prezesa suwalskiej komisji do spraw włościańskich (obecnie zarządzającego tameczną izbą skarbową), radcy kolegielnemu *Bożowskiemu*, Najjaśniejszy Pan, 30 sierpnia r. b., Najmiłościwiej raczył mianować go kawalerem orderu św. Włodzimierza 3-ej klasy.

Najjaśniejszy Pan, ze względu za odznaczającą się gorliwą i pożyteczną służbę urzędnika do szczególnych poruczeń VI klasy przy Komitecie zarządzającym, radcy honorowego, kamerjunkra Najwyższego Dworu, hrabiego Aleksandra *Berga*, 30 sierpnia r. b., Najmiłościwiej raczył go mianować kawalerem orderu św. Stanisława 2-ej klasy.

Najjaśniejszy Pan, na przedstawienie Jenerał-Feldmarszałka Namiestnika w Królestwie Polskiem i zgodnie z uchwałą komitetu ministrów, 26 lipca r. b., Najmiłościwiej raczył udzielić następujące nagrody osobom służącym w Wydziale komitetu zarządzającego:

Ordery:

Św. Anny 2-ej klasy z koroną: towarzyszy preza lubelskiej komisji do spraw włościańskich, asesorowi kolegielnemu *Iwanowowi*; — Św. Anny 2-ej klasy: towarzyszy preza siedleckiej komisji, radcy honorowemu *Rowińskiemu*; — komisarzom powiatów, bielskiego w gubernji siedleckiej, dymisjonowanemu pułkownikowi *Maszkowskiemu* i przasnyskiemu w gubernji płockiej, radcy dworu *Majborodzie*; — św. Stanisława 2-ej klasy z koroną: p. o. starszego referenta kancelarii komitetu, asesorowi kolegielnemu *Lazarewskiemu*; towarzyszy preza komisji suwalskiej, sekretarzowi kolegielnemu *Apalewowi*; urzędnikowi do szczególnych poruczeń VI klasy przy Komitecie zarządzającym, sekretarzowi kolegielnemu *Rewiakowskiemu*; komisarzom: w gubernji suwalskiej: powiatu marjampolskiego, radcy dworu *Arseniewowi* i augustowskiego, asesorowi kolegielnemu *Von-Derwizowi*; w gubernji petrokowskiej: powiatu nowo-radomskiego, asesorowi kolegielnemu *Doroszczenko*; brezińskiego, radcy honorowemu *Michajłowskiemu*; petrokowskiego, radcy honorowemu *Jermolajewowi*; rawskiego, asesorowi kolegielnemu *Szestakowowi* i byłemu komisarzowi nowo-radomskiego powiatu,

asesorowi kolegielnemu *Dubrowskiemu*; w płockiej gubernji: powiatu sierpeckiego, dymisjonowanemu sztabs-rotmistrzowi *Powalo-Szwejkowskiemu*; w gubernji kieleckiej: powiatu włoszczowskiego, radcy honorowemu *Bazylemu Abrosimowowi*; w gubernji siedleckiej: powiatu radzińskiego, majorowi *Warasiniowi*; w gubernji łomżyńskiej: powiatu ostrołęckiego, radcy honorowemu *Krotkowowi*; rewizorom pomiarów: siedleckiej komisji, sztabs-kapitanowi *Szujskiemu* i łomżyńskiej, radcy dworu *Purpurze*; sekretarzowi komisji lubelskiej, radcy dworu *Skrzyńskiemu*; — św. Stanisława 2-ej klasy: młodszemu referentowi kancelarii komitetu *Kalinowskiemu*; komisarzom: w gubernji łomżyńskiej, powiatu ostrowskiego, sekretarzowi gubernjalnemu *Millerowi*, w gubernji petrokowskiej, powiatu łaskiego, sekretarzowi kolegielnemu *Stachowiczowi*, w gubernji kieleckiej, powiatu andrejewskiego, sekretarzowi gubernjalnemu *Blagodarewowi*; rewizorom pomiarów: komisji kaliszkiej, sekretarzowi kolegielnemu *Czystajakowowi*, suwalskiej, sekretarzowi kolegielnemu *Polowi* i radomskiej, *Daniewskiemu*; starszemu pomocnikowi referenta kancelarii komitetu, asesorowi kolegielnemu *Elżanowskiemu*; sekretarzowi komisji łomżyńskiej, *Piotrowskiemu*; — św. Anny 3-ej klasy: komisarzom: w gubernji płockiej, powiatu mławskiego, radcy dworu *Mendemu*, w gubernji łomżyńskiej, powiatu makowskiego, sekretarzowi kolegielnemu *Breżyńskiemu*; młodszym pomocnikom referentów kancelarii komitetu: asesorowi kolegielnemu *Kozuchowowi*, sekretarzowi kolegielnemu *Głębowskiemu*, sekretarzom gubernjalnym *Ratmanowowi* i *Lewszynowi*; spadłemu z etatu, młodszemu pomocnikowi referenta, sekretarzowi gubernjalnemu *Pastuchowowi*; starszemu urzędnikowi do pisma w kancelarii komitetu, sekretarzowi kolegielnemu *Iwanowowi*; — św. Stanisława 3-ej klasy: byłemu komisarzowi powiatu sandomierskiego w gubernji radomskiej (obecnie zostającym przy kancelarii komitetu), podporucznikowi *Tryfonowowi*; młodszym referentom kancelarii komitetu, sekretarzom gubernjalnym *Gorodeckiemu* i *Słobodzkiemu* i Janowi *Ratyńskiemu*; starszym urzędnikom do pisma: rejestratorowi kolegielnemu *Wasiljewowi* i *Miaskowskiemu*; jeometrom komisji: petrokowskiej *Pocielujewowi*, kieleckiej *Pobiedonoszewowi* i siedleckiej *Bogdanowowi*.

Nagrody pieniężne:

Członkowi komisji centralnej, rzeczywistemu radcy stanu *Bielozierskiemu*; urzędnikowi do szczególnych poruczeń V klasy przy Komitecie zarządzającym, radcy kolegielnemu *Mironowowi*; komisarzom gubernji łomżyńskiej: powiatu mazowieckiego, radcy honorowemu *Tarasiewiczowi*, i łomżyńskiego, radcy honorowemu *Słepuszkiniowi*; pomocnikom sekretarza kancelarii komitetu: starszemu — asesorowi kolegielnemu *Stenbergowi* i młodszemu — radcy honorowemu *Malinowskiemu*; i zostającym przy kancelarii komitetu, sekretarzowi gubernjalnemu *Marjewskiemu*.

Na przedstawienie Jenerał-Feldmarszałka Namiestnika w Królestwie Polskiem i stosownie do uchwały komitetu ministrów, 26 lipca r. b., zaszczytzeni zostali Najwyższymi nagrodami następujący urzędnicy różnych władz w zarządzie cywilnym Królestwa Polskiego:

W Wydziale Komisji Rządowej Sprawiedliwości:

Rangami:

Sędzia warszawskiego trybunału cywilnego, asesor kolegielny *Wiktoryn Dobrski*; referent komisji rządowej sprawiedliwości, delegowany do pełnienia obowiązków sędziego warszawskiego trybunału cywilnego, radca honorowy *Jan Zawadzki*, — obydwaj radcy kolegielni.

Orderami:

Członek warszawskich departamentów rządzącego senatu, rzeczywisty radca stanu *Ignacy Rembie-*

liński — św. Anny 2-ej klasy z koroną; członek warszawskich departamentów rządzącego senatu, rzeczywisty radca stanu *Kazimierz Stronczyński* — św. Anny 2-ej klasy z koroną; starszy urzędnik do szczególnych poruczeń komisji rządowej sprawiedliwości, *Karol Nowodworowski* — św. Stanisława 2-ej klasy z koroną; sędzia prezydujący w petrokowskim sądzie poprawczym, asesor kolegielny *Aleksander Chmieliński* — św. Stanisława 2-ej klasy; referent-protokulista komisji rządowej sprawiedliwości, *Ignacy Ciesielski* — św. Stanisława 2-ej klasy; p. o. podprokuratora przy sądzie apelacyjnym Królestwa, sekretarz kolegielny *Józef Ateński* — św. Stanisława 2-ej klasy; sędzia warszawskiego trybunału handlowego, *Józef Mrozowski* — św. Anny 3-ej klasy; podsedek warszawskiego sądu pokoju 3-go wydziału, *Franciszek Działkowski* — św. Stanisława 3-ej klasy.

W Wydziale Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego:

Orderami:

P. o. naczelnika wydziału służby ogólnej, pisarz dyrekcji głównej towarzystwa kredytowego, *Juljan Nowosielski* — św. Anny 3-ej klasy; główny kasjer tejże dyrekcji, radca honorowy *Ksawery Czermiński* — św. Anny 3-ej klasy.

W Warszawskim Komitecie Cenzury:

Orderami:

Starszy cenzor, radca stanu *Wald* — św. Stanisława 2-ej klasy z koroną; p. o. młodszego cenzora, *Bernard Zimmerman* — św. Stanisława 3-ej klasy; pomocnik naczelnika kancelarii, *Kreutner* — św. Stanisława 3-ej klasy; urzędnik kancelaryjny, *Ochorowicz* — św. Stanisława 3-ej klasy.

Następujący urzędnicy wydziału kancelarii Namiestnika, Najmiłościwiej nagrodzeni zostali na d. 30-m sierpnia 1869 r. rangami: tajnego radcy — dyrektor kancelarii Namiestnika, rzeczywisty radca stanu, *Gabrjel Czestilin*; rzeczywistego radcy stanu: — nadetatowy urzędnik do szczególnych poruczeń przy Namiestniku, szambelan, radca kolegielny *Włodzimierz Pankratjew*; zostający przy Namiestniku do poruczeń, radca stanu *Adam Plewe*.

Na przedstawienie Jenerał-Feldmarszałka Namiestnika w Królestwie Polskiem, z liczących się w kancelarii Namiestnika urzędników, następujący zaszczytzeni zostali Najmiłościwymi nagrodami:

Orderami:

Redaktor, a zarazem starszy cenzor warszawskiego komitetu cenzury, radca kolegielny *Emil Hignet 2-gi* — św. Anny 2-ej klasy; młodszy referent, radca dworu *Ksawery Karwowski* — św. Stanisława 2-ej klasy; pomocnik referenta, radca dworu *Józef Stankiewicz* — św. Stanisława 2-ej klasy; pomocnik referenta, radca dworu *Ignacy Salerno-Colonna* — św. Stanisława 2-ej klasy; pomocnik referenta, sekretarz kolegielny *Henryk Karwowski* — św. Anny 3-ej klasy; nadzorca namiestnikowskiego domu rządowego w Warszawie, dymisjonowany major *Felix Weichert* — św. Anny 3-ej klasy.

Najjaśniejszy Pan ze względu na poświadczenie Jenerał-Feldmarszałka Namiestnika w Królestwie Polskiem o odznaczającą się gorliwej i pożytecznej służbie warszawskiego ober-policmajstra jenerał-majora z orszaku Jego Cesarskiej Mości *Własowa* — Najmiłościwiej raczył mu udzielić order św. Anny 1-ej klasy.

Najjaśniejszy Pan, 26-go lipca 1869 r., Najwyżej raczył zatwierdzić uchwałę komitetu ministrów, zapadłą na przedstawienie Jenerał-Feldmarszałka Namiestnika w Królestwie Polskiem, o nagrodze-

niu niektórych z urzędników komisji likwidacyjnej, a mianowicie: referenta, radcę kolejalnego Michała *Szymańskiego*—orderem św. Stanisława 2-ej klasy z koroną; buchaltera, radcę kolejalnego *Troickiego*—orderem św. Stanisława 2-ej klasy z koroną; kontrolera, radcę honorowego *Piotra Bykowskiego*—orderem św. Stanisława 2-ej klasy; p. o. pomocnika referenta, sekretarza gubernjalnego *Edwarda Lechowicza*—orderem św. Stanisława 3-ej klasy.

Na zaświadczenie Jenerał-Feldmarszałka Namiestnika w Królestwie Polskiem, o pozytywnej i gorliwej służbie, członka redaktora warszawskiej komisji prawnej, asesora kolejalnego barona *Aleksandra Korfa*, Najjaśniejszy Pan przez Najwyższy Ukaz z 12-go sierpnia r. b. do kantoru dworskiego, Najmiłosiwiej raczył go mianować kamerjunkerem Dworu Jego Cesarskiej Mości.

Najjaśniejszy Pan, 26-go lipca 1869 r., Najwyższej raczył zatwierdzić uchwałę komitetu ministrów, zapadłą na przedstawienie Jenerał-Feldmarszałka Namiestnika w Królestwie Polskiem o nagrodzeniu niektórych z urzędników komisji prawnej, a mianowicie: towarzysza prezydującego w oddziale kryminalnym, radcę stanu *Lego*,—rangą rzeczywiściego radcy stanu; prezydującego w oddziale cywilnym, radcę kolejalnego *Karcowa*,—rangą radcy stanu; orderami: członka-redaktora, radcę stanu *Ryżowa*,—św. Włodzimierza 3-ej klasy; członka-redaktora, bez rangi *Igielstroma*,—św. Stanisława 2-ej klasy z koroną; członka-redaktora, radcę dworu *Galkina*,—św. Anny 2-ej klasy z koroną; członka-redaktora, radcę dworu *Szklarskiego*,—św. Anny 2-ej klasy z koroną; członka-redaktora, radcę dworu *Piaseckiego*,—św. Anny 2-ej klasy z koroną; członka-redaktora, asesora kolejalnego *Lukjanowa*,—św. Anny 2-ej klasy; członka-redaktora, radcę dworu *Wasilewskiego*,—św. Anny 2-ej klasy; członka-redaktora, radcę honorowego *Solowjewa*,—św. Anny 3-ej klasy; sekretarza, kolejalnego sekretarza *Doksa*,—św. Anny 3-ej klasy; młodszego tłumacza, radcę dworu *Krupowicza*,—św. Anny 3-ej klasy; urzędnika do pisma, sekretarza gubernjalnego *Borkowskiego*,—św. Stanisława 3-ej klasy; urzędnika do pisma, sekretarza gubernjalnego *Kuzmina*,—św. Stanisława 3-ej klasy.

Na przedstawienie Jenerał-Feldmarszałka Namiestnika w Królestwie Polskiem, Najjaśniejszy Pan, 26-go lipca 1869 r., Najwyższej raczył zatwierdzić uchwałę komitetu ministrów o nagrodzeniu za szczególne prace przy wydaniu zbiorów praw administracyjnych, następujących osób: pomocnika prokuratora X departamentu rządzącego senatu, członka rady głównej opiekuńczej zakładów dobroczynnych radcę stanu *Aleksego Broniewskiego*,—orderem św. Anny 2-ej klasy z Cesarską koroną; sędziego sądu apelacyjnego, radcę honorowego *Edwarda Stummera*,—orderem św. Anny 2-ej klasy; byłego młodszego referenta kancelarii Namiestnika, obecnie służącego w głównym zarządzie towarzystwa ruskich kolei żelaznych, sekretarza kolejalnego *Cezara Lowienieckiego*,—tymże orderem tejże klasy.

Przez Najwyższy rozkaz do ministerstwa wychowania publicznego, z daty 11-go sierpnia, rektor i profesor zwyczajny szkoły głównej warszawskiej, rzeczywisty radca stanu *Mianowski*, posunięty został, za odznaczenie się w służbie, na radcę tajnego, z uwolnieniem go od obowiązków w szkole pomienionej; profesor zwyczajny Cesarskiego uniwersytetu charkowskiego, radca stanu *Lawrowski*, zatwierdzony został jako rektor Cesarskiego uniwersytetu warszawskiego. (Gon. Urzęd.)

Dyrektor honorowy muzeum sztuk pięknych w Warszawie podaje do wiadomości, że z rozporządzenia JW. Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, zostający przy Muzeum Sztuk pięknych, Gabinet rzeźb i odlewów gipsowych, począwszy od dnia 1 (13) Września r. b. będzie otwierany dla publiczności w każdy Piątek w godzinach od 11 z rana do 1-ej po południu. Gabinet ten mieści się w jednym z pawilonów pałacu Kazimierowskiego na Krakowskim-Przedmieściu, w gmachu gdzie Gabinet zoologiczny.

Naczelnik Dyrekcji Naukowej Łódzkiej—podaje niniejszem do wiadomości, że zapis uczniów do pierwszych 4-ech klas nowej otwierającej się szkoły Wyższej Rzemieślniczej w mieście Łodzi na rok szkolny 1869/70 odbywa

się będzie w terminie t. j. od dnia 1 (13) do 6 (18) września.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa,

dnia 1 (13) Września.

W Austrii zostały już otwarte posiedzenia sejmów prowincjonalnych w Karyntji, Styrii i Bukowinie, a w innych krajach koronnych prędko przyjdzie kolej na podobne otwarcie sesji sejmów. Tegoroczna sesja sejmów będzie miała wielkie znaczenie. Ważne zadanie dla sejmów stanowi wprowadzenie w wykonanie reform uchwalonych przez radę państwa w różnych gałęziach prawodawstwa; na wielu sejmach niezawodnie podjęta będzie kwestja klasztorów; sejm galicyjski z pewnością na nowo weźmie się do roztrząsania kwestji konstytucyjnej; a zapewne żaden z sejmów nie zamiedba wypowiedzieć swego zdania, co do wprowadzenia bezpośredniego wyboru deputowanych do rady państwa.

Dekret nadający moc obowiązującą uchwałę senatu we Francji został podpisany w Saint-Cloud w zeszłą środę, a we czwartek został ogłoszony w dzienniku urzędowym. Przed podpisaniem tego dekretu p. Rouher, jako prezes senatu, dwie godziny pracował z cesarzem Napoleonem, co było wskazówką znacznego polepszenia się zdrowia tego ostatniego, a przejażdżka jego po bulwarach w Paryżu, w piątek, pomimo deszczu, musiała uspokoić znacznie obawy. Jak dalece położenie rzeczy polepszyło się, dowodzi i odroczenie zwołania ciała prawodawczego do połowy listopada, kiedy niedawno jeszcze ze wszech stron przemawiano za bezwłocznym zwołaniem tej izby. Wszelako dzienniki liberalne obstają za zdaniem, że dopóki cesarstwo spoczywa jedynie na osobie cesarza, a według nich uchwała senatu, jakkolwiek zachwiała nieco system osobistego rządu, zawsze jednak pozostawiła go i niewprowadziła na jego miejsce nic innego,—dopóty przesilenia i popłochy, jakie miały miejsce w Paryżu w ostatnim miesiącu, będą się ponawiały za każdym razem, ilekroć reumatyzm przykuje cesarza Napoleona do łoża. Z drugiej strony dzienniki ministerjalne dowodzą, że dalszy rozwój konstytucji zależyć już będzie od nadanej przez wspomnianą uchwałę ciała prawodawczemu inicjatywy.

Według listów z Konstantynopola, wymagania stawiane przez Portę wice-królowi Egiptu rzeczywiście były takie, jak pierwotnie donoszono; dziwną zatem zdaje się uwaga w tychże listach, że wymagania te nie dotyczą wcale autonomji Egiptu. Tymczasem depesza z Kairu zaprzecza podanemu przez dziennik wiedeński *Wanderer* doniesieniu, jakoby wojska egipskie koncentrowały się pod Barasz, a fortyfikacje Aleksandrii były zbrojone.

Włoski minister spraw wewnętrznych pan Ferraris, pomimo zaleceń króla Wiktora Emanuela, obstaje przy swem podaniu się do dymisji; inni jednak jego koledzy na żądanie króla cofnęli swe podania; tym sposobem właściwego przesilenia gabinetu nie będzie, miejsce zaś p. Ferraris, ma zająć, jak zapewniają p. Minghetti.

W Madrycie przez kilka wieczorów były zbiegowiska z powodu, że straż gmachu ministerstwa spraw wewnętrznych odjęto gwardji narodowej czyli tak zwanym ochotnikom wolności, a powierzono ją agentom policyjnym. Zbiegowiska te jednak nie doprowadziły do rozruchów.—Skoro marszałek Serrano odmówił przyjęcia kandydatury do tronu hiszpań-

skiego, powstała myśl powierzenia mu rejencji na trzy lata, aby tym sposobem przyzwyczaić jego do sprawowania władzy królewskiej, a lud do jego rządów. Myśl ta popierana jest przez wszystkie stronnictwa monarchiczne, to jest unionistów, progresistów i demokratów, a nawet i przez część republikanów. Daleko sięgający politycy przewidują ewentualność połączenia związkim małżeńskim jedenastoletniego syna marszałka Serrano dla dania początku nowej dynastji.

Wiadomość podana przez dzienniki amerykańskie o zamiarze uznania przez rząd washingtonski powstańców na w. Kubie za stronę wojującą, znalazła odgłos w dziennikach angielskich. *Daily Telegraph* powiada, że w Anglii urzeczywistnienie tego zamiaru sprawiłoby wielką radość, co przez to samo upadłoby zarzut robiony Anglii przez Stany Zjednoczone, co do uznania przez rząd stanów południowych za stronę wojującą.

Telegramy

DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Paryż, 10 września (29 sierpnia). Cesarz pomimo deszczu, dziś po południu, wraz z cesarową przybył do Paryża, a przejechawszy po bulwarach i ni których ulicach, powrócił do Saint-Cloud. Uchwała senatu dziś została ogłoszona.—W Madrycie panuje spokojność. Prim przed swym powrotem odwiedzi cesarza francuzów.

Paryż, 12 września (31 sierpnia). Cesarz wczoraj znów odbył spacer w parku Villeneuve. Dekret cesarski powierza czasowe kierowanie ministerstwem skarbu, ministrowi rolnictwa.

Monachjum, 10 września (29 sierpnia) Hohenlohe w przejeździe przez Wiedeń, będzie miał naradę z Beustem.

(Correspondenz Bureau.)

Wiadomości telegraficzne.

* *Liwadja, 27 sierpnia (8 września).* Najjaśniejszy Pan czuł się w ciągu kilku dni nie całkiem zdrowym, lecz wraca obecnie zupełnie do zdrowia i wyjeżdża. Najjaśniejsza Pani jest cierpiąca na skutek przeziębienia, lecz dzięki Bogu nie ma żadnych takich symptomów, które mogłyby budzić obawy. (Goniec Urzęd.)

* *Liwadja, 27 sierpnia (8 września).* Ich Cesarzkie Wysokości Wielki Książę Cesarzewicz Następca Tronu i Wielka Księżna Cesarzewiczówna raczyli odplynąć wczoraj wieczorem do Sewastopola, na pokładzie Cesarskiego jachtu parowego *Tigr*. Powrót Ich Cesarzskich Wysokości spodziewany jest jutro. (Tamże.)

* *Wiedeń, 11 września (30 sierpnia).* Cesarz przyjechał dziś księcia rumuńskiego, który zaproszony został następnie do stołu cesarskiego. Zaproszeni również zostali orszak księcia, oraz poseł pruski Werther i hr. Pepoli. (Wolff's T. B.)

* *Praga, 9 września (28 sierpnia).* Na odbytych dziś rozprawach powtórných w sądzie przysięgłych w sprawie przeciw gazecie *Politik*, sędziowie przysięgli odpowiedzieli przecząco na wszystkie postawione im pytania. Oskarżony został przeto uniewinniony. (Corr. Bir.)

* *Paryż, 9 września (28 sierpnia).* Wiadomości z St. Cloud potwierdzają, że cesarz odbył wczoraj długi spacer w parku tamecznym, że przepędził noc bardzo dobrze i że ogólny stan jego zdrowia, pominiawszy tę okoliczność, że takowy nie dawał żadnego powodu do obaw, polepszył się stanowczo. (Wolff's T. B.)

* *Paryż, 9 września (28 sierpnia).* Agencja *Havas* donosi, że cesarz odbył dziś w parku Villeneuve przejażdżkę, która posłużyła mu na zdrowie. (Tamże.)

* *Paryż, 10 września (29 sierpnia).* *Journal officiel* ogłasza dekret cesarski, datowany w St. Cloud, 8-go września, z mocy którego wprowadza się w wykonanie uchwałę senatu z 6-go b. m. Do uchwały senatu dołączone jest wyszczególnienie artykułów budżetu wydatków. (*Tamże.*)

* *Marsylja, 7 września (26 sierpnia).* Według wiadomości z Konstantynopola z d. 31 sierpnia, list wielkiego wezyra do wice-króla nie zawiera w sobie żadnej wzmianki o autonomii Egiptu; żąda on tylko od wice-króla zawieszenia uzbrojenia lądowych i morskich, komunikowania corocznie budżetu egipskiego, i chce, ażeby wice-król nie mógł zaciągać pożyczki bez poprzedniego upoważnienia Porty. Wielki wezyr zaprasza wice-króla do Konstantynopola, gdzie wszystko załatwi się w dobry sposób. (*Tamże.*)

* *Madryt, 8 września (27 sierpnia).* Wczoraj, o 11-ej wieczór, kilku „ochotników wolności” z przedmieść zebrało się i zajęło znowu straż przed ministerstwem spraw wewnętrznych. Mimo wezwania, nie chcieli się usunąć, Rivero zatem kazał zwołać kilka batalionów ochotników i ci osadzili na noc przystępy do Puerta del sol. Dziś o 5-ej rano burzyciele, przekonani o bezowocności wszelkiego oporu, usunęli się ze straży. Do starcia nie przyszło. (*Wolff's T. B.*)

* *Madryt, 9 września (28 sierpnia).* Wczorajszy wieczór przeszedł bez zakłócenia spokojności. Komendanci ochotników wolności oświadczyli Riverze, że przeważna większość tych ochotników postanowiła utrzymywać porządek publiczny, a nawet przywrócić go w razie potrzeby. (*Tamże.*)

* *Madryt, 9 września (28 sierpnia).* Madryt przyjął napowrót swoją zwykłą fizjonomję. Ochotnicy powrócili do domu. Straż nad ministerstwem powierzona została agentom policyjnym. Aresztowano tylko czterdzieści osób. (*Corr. Hav. Bul.*)

* *Madryt, 10 września (29 sierpnia).* Wczoraj wieczorem miały znowu miejsce, na placu przed ministerstwem spraw wewnętrznych, zgromadzenia ludu, które zniewoliły rząd do przedsięwzięcia środków zaradczych, na skutek których spokojność nie została naruszona.—12-go i 15-go b. m. posłane zostaną znowu na wyspę Kubę posilki. (*Wolff's T. B.*)

* *Madryt, 11 września (30 sierpnia).* Komisja stała kurtazów oświadczyła, że niezbędnym jest, ażeby rząd przedsięwziął środki energiczne dla zabezpieczenia posiadania wyspy Kuby.—W miasteczku Paterna (w prowincji Kadyks) zaszły wczoraj rozruchy, podczas których raniony został jeden sierżant z gwardji obywatelskiej; gubernator Kadyksu udał się tam z wojskiem. (*Tamże.*)

* *Bukareszt, 8 września (27 sierpnia).* Wczoraj książę udał się w podróż na zachód, rozpoczynając ją koleją żelazną od Bukaresztu do Dżurdzewa. Przestrzeń ta kolei jest już zupełnie skończoną i wkrótce oddaną będzie do użytku publicznego.—Więcej jak 20,000 ludu oczekiwało księcia u dworca kolei. Orszak książęcy składa się z marszałka pałacowego Jerzego Philipesco i dwóch adiutantów. Ministrowie Borecos i Mano, będący na urlopie, odprowadzą księcia do Wiednia. (*Wolff's T. B.*)

* *Berlin, 8 września (27 sierpnia).* *Provincial Correspondenz* w przedmiocie stosunków Porty z wice-królem Egiptu powiada, że nadzieja pokojowego porozumienia opiera się na fakcie, iż wszystkie wielkie mocarstwa wynurzają zgodnie życzenia utrzymania pokoju na Wschodzie. (*Corr. Hav. Bul.*)

* *Monachjum, 10 września (29 sierpnia).* Zaprzeczają z pewnego źródła twierdzeniu *Donau Z. i Volksbote*, według którego zawarty był ma wkrótce traktat co do przystąpienia Bawarii i wielkiego księstwa badńskiego do związku północnego (*Corr. Hav. Bul.*)

* *Sztuttgart, 11 września (30 sierpnia).* *Würtemb. Staatsanz.* zaprzecza wiadomościom podanym przez rozmaite gazety o układach jakoby w przedmiocie wejścia Wirtembergu do składu związku północno-niemieckiego i co do zawarcia konwencji militarnej z Prusami. (*Wolff's T. B.*)

* *Londyn, 8 września (27 sierpnia).* Wbrew wiadomościom podawanym z Madrytu, dzienniki wascyngtońskie, jak donosi telegram wczoraj datowany z Nowego Jorku, zapewniają, że z rozmów mianych przez sekretarza stanu Fish'a z reprezentantami zagranicznymi, wnieść można o postanowieniu rządu unji uznania rządu kubańskiego jeszcze przed otwarciem kurtazów. Dotychczas uznanie to odwołanem zostało jedynie na przedstawienia posła hiszpańskiego, który między innymi oświadczył, że Hiszpanja wraz z wojną, która pra-

wdopodobnie wybuchnie, nie będzie się uważała za skrepowaną postanowieniami traktatu paryskiego o wydawaniu patentów korsarskich.—Wybory w stanie Vermont, wypadły na korzyść republikanów. (*Wolff's T. B.*)

* *Londyn, 10 września (29 sierpnia).* Podług wiadomości telegraficznej z Nowego Jorku z daty wczorajszej, generałowi Sherman'owi powierzony został tymczasowo zarząd ministerstwa wojny. (*Tamże.*)

* *Londyn, 10 września (29 sierpnia).* *Times* zaleca upornie cesarzowi francuzów zniesienie prawa stanowiącego o wygnaniu rodziny orleańskiej. (*Corr. Hav. Bul.*)

* *Kair, 9 września (28 sierpnia).* Wiadomości podane przez *Wanderera* o koncentrowaniu armji egipskiej i o uzbrajaniu twierdzy Aleksandrii, są całkiem błędne. (*Wolff's T. B.*)

* *Onegdaj, w sobotę, 30 sierpnia (11 września),* jako w uroczystym dniu Imienin Najjaśniejszego Cesarza Aleksandra Mikołajewicza i Imienin Jego Cesarskiej Wysokości Następcy Tronu Cesarzewicza i Wielkiego Księcia Aleksandra Aleksandrowicza, oraz święta orderu św. Aleksandra Newskiego, o godzinie 11-ej z rana odprawione było w prawosławnej katedrze św. Trójcy, przez arcybiskupa warszawskiego i nowogrodzkiego Joanicjusza, uroczyste nabożeństwo, w obecności Jenerał-Feldmarszałka Namiestnika, władz wojskowych i cywilnych i licznych parafjan. Podczas nabożeństwa, z dział na wałach cytadeli dano 21 wystrzałów. Poprzednio, o godzinie 9-ej z rana, odprawione było uroczyste, dziękczynne nabożeństwo w archikatedralnym i metropolitalnym kościele św. Jana, a jednocześnie odprawione były podobne nabożeństwa we wszystkich kościołach wszelkich wyznań. Po nabożeństwie w katedrze prawosławnej, Jenerał-Feldmarszałek znajdował się wraz z zaproszonymi osobami na śniadaniu u arcybiskupa Joanicjusza, a o godzinie 5-ej po południu, dawał obiad w Zamku dla wyższych dostojników i naczelników oddzielnych wydziałów. Wieczorem dane było w wielkim teatrze bezpłatne przedstawienie, zakończone hymnem narodowym, odśpiewanym przez wszystkich artystów opery, a na żądanie publiczności powtórzonym. O zmroku miasto zajaśniało rzesistą iluminacją.—W piątek, 29 sierpnia (10 września), w święto uroczyste, według juljańskiego kalendarza, ściecia św. Jana, odprawione było w prawosławnej katedrze, przed mszą, przez arcybiskupa warszawskiego i nowogrodzkiego, nabożeństwo żałobne za poległych na polu walki za wiarę i ojczyznę. Na nabożeństwie tem znajdował się Jenerał-Feldmarszałek i wyżsi wojskowi.

* (*Kronika kościelna.*) We środę, jako w uroczyste święto Narodzenia N. M. Panny odprawione były nabożeństwa odpustowe w kościołach: parafjalnym na Lesznie, św. Anny na Krakowskim-Przedmieściu, św. Jacka przy ulicy Freta, św. Ducha naprzeciw ulicy Mostowej, św. Barbary przy ulicy Nowogrodzkiej i na Pradze. W pierwszym z kościołów pod kierunkiem dyrektora opery p. St. Moniuszki, wykonana była msza tegoż i inne kompozycje. W kaplicy archikonfraterni literackiej przy kościele archikatedralnym i metropolitalnym św. Jana, wotywa odprawiona była przez ks. Kucharskiego, w czasie której amatorowie pod kierunkiem p. Chwaliboga odśpiewali „Oratorium” Kurpińskiego; następnie w samej archikatedrze sumę celebrował ks. kanonik Działkowski, kazanie miał ks. Ruśkiewicz; artyści i chóry instytutu muzycznego pod kierunkiem profesora Rożnieckiego wykonali mszę Gounoda, graduate kompozycji dyrygującego, offertium Brzowskiego.—Wczoraj w kościele św. Anny na Krakowskim-Przedmieściu konkludowane było czterdziestogodzinne nabożeństwo, odprawiane corocznie po uroczystości N. Marii Panny.—W kaplicy szpitala Dzieciątka Jezus obchodzony był odpust pamiątkowy z tytułu poświęcenia.—W kościele archikatedralnym i metropolitalnym św. Jana sumę celebrował ks. kanonik Dietrich, kazanie miał ks. Ponikowski; artyści i

chóry instytutu muzycznego przy współudziale artystów opery, pod dyrekcją profesora Rożnieckiego wykonali mszę Brosiga E. mol, na graduate chór Mendelsohna z oratorium „Paulus”, na offertorium chór czterogłosowy „O Salutaris” Rossiniego; zaś w kaplicy archikonfraterni literackiej, przy tymże kościele, podczas wotywy, odśpiewana była przez amatorów pod kierunkiem p. Chwaliboga, msza Kemptera.

* (*Urodzaje.*) Z korespondencji z miesiąca września r. b. z okolic miasta Zamostja (powiat zamostski, gubernja lubelska), do *Kur. Lub.* dowiadujemy się, że urodzaje w okolicach tamtejszych są prawdziwie piękne; jednakże trwająca tam w ostatnich czasach ciągła dżdżysta pogoda i mgły zrzuciły szkody w zbożu które porastać zaczęło na polu, a mianowicie w okolicach Michałowa, Szczebrzeszyna, Żółkiewki i Radecznicy. Od czasów niepamiętnych nie widziano takich urodzajów. Wielki tam również urodzaj na owoce, co starsi gospodarze uważają za osobliwość; zwykle bowiem urodzaje w polach chybają w latach kiedy obradzają się owoce. Szczególniej śliwek takie mnóstwo że drzewa zaledwie się nie łamią. O robotnika również było łatwiej niż lat poprzednich, jednakże płacono po kop. 30 dziennie oprócz wódki.—W okolicach m. Opola nad Wisłą (powiat nowoaleksandryjski, gubernja lubelska), podług korespondencji do *Gaz. Hand.*, żniwa prawie już ukończone; urodzaje w okolicach tamtejszych w ogóle są dobre, byłyby nawet bardzo dobre, gdyby nie deszcze trwające dni kilkanaście podczas samych żniw, przez co zbożom zaszkodziły, szczególnież zaś pszenicy. W czasie obecnym płać tam za korzec pszenicy od rs. 7—8, żyta rs. 3—4, jęczmienia rs. 3. Jęczmień udał się najlepiej. Zaraza na bydło nawiedziła i tamte okolice; bydło zaczęło już chorować na zgniliznę w pysku, nie mogło jeść, utykało na nogi; mleko też dawało barwę żółtawej i niezdatne do użytku.—Podług wiadomości z dnia 20 sierpnia (1 września) z okolic Pniewa (powiat gostyński, gubernja warszawska) do *Kores. Roln.*, zbiory ukończono tam bardzo pomyślnie, a piękna pogoda sprzyja bardzo przygotowaniu ziemi pod zasiewy ozime. Stosownie do uprawy ziemi, urodzaje były tam dobre. Rok bieżący, urodzajniejszy, aniżeli kilka lat poprzednich, powinienby korzystnie oddziaływać na ogólne położenie rolnictwa, zwłaszcza gdy zanosi się na znaczny urodzaj kartofli, które dostatecznie dostarczą materiału dla gorzelni.—Z korespondencji z miesiąca sierpnia roku bież. (z powiatu janowskiego, gubernja lubelska) do *Gaz. Pol.*, dowiadujemy się, że stan urodzajów w okolicach tamtejszych jest zadawalniający: pszenica i żyto są piękne a nawet jak w Radlinie, Kępie, Wojechowcie, Galikijach, są przepyszne; jęczmiona nie wszędzie się udały i tylko w Osmolicach napotkać można było prawdziwie piękny jęczmień, owsy są niewykwiłte, również i grochy, mianowicie późno siane. Zbiór siana, dokonany szczęśliwie przed deszczami, nie jest tak obfity jak roku zeszłego. W niektórych tamtejszych miejscowościach, robaczki małe, pewien rodzaj liszek, dość znaczne zrzuciły szkody w zasiewach pszenicy. W skutek gradów, jakie okolice tamtejsze nawiedziły, ceny zboża znacznie się podniosły, i tak, na targach płać za korzec starej miary (40 garncy) pszenicy rs. 9—10, żyta rs. 6—7.—Z korespondencji z miesiąca września z powiatów przasnyskiego i ciechanowskiego (gubernja plocka), do *Gaz. Warsz.*, dowiadujemy się że sprzęt żyta dokonano tam przy najpiękniejszej sprzyjającej pogodzie; z korea wysiewu 3 kopy, kopa zaś wydaje od korea 1 garn. 16 do kor. 1 gar. 24; pszenica mniej obrodziła, a podczas zbioru tego zboża przeskądzały ciągle deszcze. Owies jest tam dobry, jęczmiona średnie, groch doskonały; wszystko to już jest sprzątnięte i w stodółach; w niewielu tylko miejscowościach, a mianowicie tam, gdzie z powodu niskiego położenia groch później był siany, dopiero przystąpiono do zbioru. Ceny zboża są tam bardzo niskie; spekulanci z Mławy, Przasnysza i Ciechanowa, płać dziś za parę (korzec pszenicy i korzec żyta) rs. 9 a na zimową odstawę rs. 8.

* (*Jarmark*) w Łęczynie, podług korespondencji z d. 22 sierpnia (3 września) do *Kur. Lub.* już od trzech dni był w całej pełni: stajnie zapelnily się kofmami. Bydła z powodu grasujących miejscami chorób mało, i to miejscowe; wołów ukraińskich wcale nie dostawiono. Za to przypędzono partje skopów opasowych, które niezwłocznie zakupione zostały na rzeź przez kupców z okolic Kalisza, i to za dobrą cenę—po rs. 4 za sztukę. Umów na żyto i pszenicę dotychczas żadnych nie robiono. Wogóle jarmarki łęcznejskie już nie tak świetne jak były dawniej; w czasie zaś obecnym tylko Lublin, jako łączący się bitemi drogami z wszystkimi niemal większemi miastami, posiadający bruki, chodniki, obszerne zajazdy, hotele, dostateczną ilość sklepów i składów, przedstawia się jako punkt najkorzystniejszy, gdzieby mogły wrócić do życia upadłe jarmarki łęcznejskie; to też myśl podobna i życzenie zajmuje dziś wszystkich interesowanych kupców przybywających do Łęczny.

* (*Teatr.*) Z Pultuska zjechało do Siedlec w tych czasach towarzystwo dramatyczne pod dyrekcją p. K. Sulikowskiego, towarzystwo zaś pod dyrekcją p. F. Stobińskiego z Mławy, obecnie daje przedstawienia w Płońsku.

*** (Kurjerek).** Zakończył się wreszcie ten tydzień prawdziwie świąteczny, w którym warszawianie mogli i wymodlić się na odpustach i wypacerować się po ogrodach i zabawić na widowiskach do woli... Cudna pogoda i dwudziesto-kilkostopniowe ciepło, towarzyszyło prawie ciągle tym dniom rozkosznym, które zachmurzyła dopiero wczorajsza niedziela, choć i ta, od południa przejaśniwszy się nieco, dała sposobność publiczności zgromadzić się na przedostatni koncert orkiestry Bilsego w Dolinie.

— Ale sobota, w której przypadł obchód uroczystości dworskiej, była jednym z najprzyjemniejszych dni tegorocznego lata! To też ją obchodzono radośnie, szczególnie zaś wieczorem, najprzód na bezpłatnym widowisku w teatrze wielkim, później znów na mieście uiluminowanym dwojako: bo lampami z ziemi, a gwiazdami i księżycem z nieba. Podczas tego wieczoru w Dolinie zebrało się około dwóch tysięcy osób, a w Alcazarze był tłok prawdziwy.

— Wczoraj, niezważając na niepewną pogodę, Warszawa skorzystała z wyjątkowo jasnego wieczoru i zgromadziła się licznie nie tylko w Dolinie i Alcazarze, lecz i w sali wielkiego teatru, gdzie pomimo gorąca, wszystkie miejsca z wyjątkiem łóż kilkunastu, zajęte zostały. Być może, że sprawiła to niestarczająca się nigdy, opera Harolda „Zampa”, którą wznowiono wczoraj po dość długiej pauzie. Znalazło się wielu i takich, co „chcieli sobie popuścić” w teatrze różnaitości, gdzie po raz nie wiem już, który, przedstawiono pięcio-aktową farsę tego nazwiska.

— W Prado, pomimo odległości miejsca i niepewnej aury, znaczna liczba gości znalazła się wieczorem. Sprowadził ich pewnie, urozmaicony tam zawsze program, a głównie owe balony pyrotechniczne, które tym razem, nosiły nazwy trzech ogródków sławnych: Eldorado, Tiwoli i Kassino. O naznaczonej chwili wszystkie one wzniosły się w powietrze: dwa pierwsze zapadły aż w obozie na Powązkach, Kasino zaś bliżej, w jakiejś zarogatkowej stacji gęsiarskiej, przestraszywszy skupione tam gromadnie potomkinie zbawców starożytnego Rzymu.

— Dziś, podczas antraktów w wielkim teatrze, p. Michał Hertz grać będzie koncert, którego program znajduje się na afiszach.

— Nowa opera Moniuszki „Paria,” której libretto przerobił J. Chęciński z dramatu Delavigne'a, znanego na tutejszej scenie, przygotowana już zupełnie, po licznych, obecnie robionych z niej próbach, ukaże się niedługo na scenie.

— Dyrektor trupy występującej dawniej w Tiwoli, a teraz na Czystem, zamierza przenieść swoje przedstawienia do Łowicza na zbliżający się tam walny jarmark doroczny.

— Z końcem zeszłego tygodnia, dwa ostatnie wydziały magistratu: administracyjny i kancelarja, przeniesione zostały do nowego ratusza z Namiestnikowskiego pałacu.

— W końcu przyszedł miesiąc Warszawa doczeka się wreszcie króla nowoczesnych fortepjanistów A. Rubinstejna — który przybędzie tu na dni kilka i da się słyszeć publicznie. Zapowiadają nam także przyjazd skrzypka Sivori i fortepjanistki p. Deek.

— Przed kilku dniami spadł za Wisłą grad, którego ziarna dochodziły wielkości orzecha włoskiego — z tej to pewnie przyczyny, tak się było oziębiło u nas powietrze w owym czasie.

— Z powodu panującej w kraju obecnie choroby pyska i racie u bydła — przytaczamy środek, jakoby niezawodnie leczący tę chorobę a wyprobowany przez jednego z gospodarzy angielskich. Rozczylniał on funt koperwasu w gallonie wody dystylowanej i tym rozcynem obmywał nogi bydła pomiędzy racicami i pyski za pomocą gąbki osadzonej na przecie — następnie mieszał trzy łyżki mąki owsianej z równą ilością mialkiego alunu i taką maścią smarował języki chorych bydła w bliskości gardła. Środek ten użyty trzykrotnie w ciągu jednego dnia, leczy zupełnie chore bydła, którym jednakże w ówczes należy podawać wszelką paszę pokrajaną w drobne cząstki.

— W dniu 22 sierpnia (3 września), Rozalja Deryng włościanka, lat 20 mająca, niezamężna, osadzona w tutejszym więzieniu karnem za dzieciobójstwo, porodziła potajemnie w kloace dziecic płci męskiej, które wkrótce zmarło. Ze wstępnego śledztwa sądowo-lekarskiego okazało się, że dziecic to, po urodzeniu uduszone zostało szmatą około szyi okreconą i o występek ten obwinienie pada na matkę tegoż dziecicia, przy współudziale jednej z aresztantek. Dalsze w tym przedmiocie śledztwo sądowe prowadzi się.

— W dniu 28 sierpnia (9 września), w cyrkule Pragskim, Bazyl Semeniuk, wyrobnik, w domu pod Nr. 234

zamieszkały, w zamiarze pozbawienia się życia, zrzucił sobie na gardle niewielką ranę nożem, lecz dostrzeżony wczynie przez miejscowych mieszkańców, nie zdołał dopełnić samobójstwa. Semeniuka aresztowano celem postąpienia z nim podług prawa.

— W cyrkule Jerozolimskim, w domu pod Nr. 1092c, Bonifacy Konopka czeladnik stolarski, w kłótni z mieszkającym z nim wspólnie Karolem Weberem, złamał mu nogę lewą. Weber zostaje na kuracji w mieszkaniu, a Konopkę aresztowano.

— W cyrkule Bielańskim, Filip Permenow, muzykant keksholmskiego cesarza austriackiego pułku grenadierów, przejeżdżając przez ulicę Nalewki, najechał na starozakonną Małkę Bakalja, 5-letnią dziewczynkę, która w skutku tego uległa stłuczeniu nogi lewej połączonej ze złamaniem kości biodrowej. Dziewczynka odesłana na kurację do szpitala starozakonnych, a Permenow zatrzymany w areszcie policyjnym.

— W dniu zaonegdajszym, o godzinie 2 1/2 z rana, w posesji Nr. 1066c, przy ulicy Erywańskiej, w ogrodzie Tiwoli zwanym, zapaliła się altana drewniana, która przez straż ogniową w części ugazoną a w części rozebraną została. O przyczynie pożaru przez policję zarządzono dochodzenie.

* (Oświetlenie). Latarnie gazowe miejskie poczynając od dziś, to jest 4 (13) września do 4 (16) września, powinny być zapalone o godz. 6-ej minut 45 wieczorem, a gaszone o godzinie 4-ej min. z rana.

* (Modły w języku ruskim). Podług doniesienia *Wil. Wiest.*, kurator okręgu naukowego wileńskiego odebrał od dyrektora gimnazjum mozyrskiego następujący telegram: „19 sierpnia, nauczyciel religii gimnazjum mozyrskiego, kanonik Kopcegowicz, przed rozpoczęciem kursów szkolnych, miał w miejscowym kościele przemowę i odprawił modły w języku ruskim. Krótka i pełna wzniósłych uczuć mowa, wywarła na słuchaczach mocne wrażenie.”

* (Archiwa). *Wil. Wiest.* pisze: Główny naczelnik północno-zachodniego kraju, podczas objazdu tego lata powierzonych sobie gubernij, zwrócił szczególną uwagę i na archiwa miejscowe. Wiadomo, że ma on na celu zebrać w Wilnie akta i dokumenta, dotyczące historii tutejszego kraju, rozrzucone teraz po różnych miejscach, a następnie powierzyć je do konserwacji komu należy.

* (Stuletnia rocznica). *Sowr. Izv.* donoszą, że 2-go września odbędzie się w Moskwie obchód stuletniej rocznicy znakomitego naturalisty Aleksandra Humboldta. Cesarsko-moskiewskie towarzystwo badaczy natury odbędzie uroczyste posiedzenie, a klub niemiecki urządzi obiad składkowy i bal.

* (Obchód). *Birż. Wied.* piszą, że w sobotę, 23-go sierpnia, w dniu 500-letniej rocznicy męczennika czeskiego Jana Husa, zebrał się wieczorem w hotelu „Serbja” zamieszkałi w Petersburgu czesi, morawianie, galicyjscy i węgierscy rusini, serbowie i czarnogórcy, na wspólny obchód tego wieczora, kiedy w Pradze i Husińcu odbywała się uroczystość, w której mieli udział reprezentanci wszystkich ludów słowiańskich.

* (Syn emira bucharskiego). *Do syna Otecz.* piszą z warowni Czinas, w obwodzie turkestańskim, pod dniem 2 lipca, że widziano tam syna emira bucharskiego, 14-letniego młodzieńca dość miłej powierzchowności, jadącego do Petersburga, jak mówią, na wychowanie do korpusu paziów. Wiezie on w podarunku z sobą trzech słoniów.

KOESPONDENCJE DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Lwów, 7 Września.

Wspomniałem już w jednej z poprzednich moich korespondencji o wypadkach przejścia włościan rzymsko-katolików na obrządek grecki, a to w myśl ustawy z roku 1868 o wolności religijnej. Z tego powodu wywiązały się spory między tutejszymi konsystorzami polskim i ruskim; ze strony łacińskiej podniesiono wątpliwości, azali ustawa o wolności religijnej odnosi się i do obrządków, a odwołując się na bule i rozporządzenia papieżkie, i twierdzone, że ani z łacińskiego obrządku na ruski, ani odwrotnie z ruskiego na łaciński przejść nie wolno. Otóż ministerstwo oświaty i wyznań zakończyło te nieprzyjemne spory i uchyliło wszelkie w tej sprawie wątpliwości osobnym dekretem, według którego ustawa międzywyznaniowa z roku 1868 odnosi się i do swobodnego przechodzenia z obrządku na obrządek, że zatem katolicy łacinnicy mogą przejść kiedy im się tylko podoba na unję i odwrotnie, unicy mogą także kiedy im się podoba pomnożyć liczbę katolików łaci-

nników. Dekret ten, krom panującego dziś indyferentyzmu religijnego, jest dla Galicji a mianowicie wschodniej wielkiej doniosłości. Wiele rusinów katolików obrządku rzymskiego przejdzie na obrządek grecki, a może i szlachta czując już dzisiaj potrzebę zbliżenia się do ludu, pomyśli o zamianie form łacińskich swego wyznania na formy słowiańskie. W miastach przeciwnie. Spodziewają się powszechnie, że rusini w nich zamieszkałi, przyjmą obrządek łaciński.

Niesłychany spadek papierów dotknął mocno i Galicję. Wielu, bardzo wielu grało u nas za pośrednictwem kantorów bankierskich na giełdzie o tak zwaną różnicę; jak długo mogli dopłacać, w końcu nie było już czem dopłacać i potracali wszystko co mieli. Od czasu jak Smolka tak grube swoje i obecnie przegrał na giełdzie pieniądze, jest to drugi wypadek, który wielu, przed kilku dniami jeszcze zamoznych przeobraził na świętych tureckich. H.

Peszt, 3 września.

„O ile poznałem polaków, zauważyłem, że w żadnym narodzie nie okazuje się tak brak jedności i zgody, taka chęć bawienia się w zgromadzenia i rządy, jak między nimi”, powiedział do mnie w tych dniach jeden z deputowanych węgierskich. Rzeczywiście jest to bardzo słuszną uwagę. Kto choć raz był na zgromadzeniu polskim, czy to w Zurichu, czy w Paryżu, czyli też w jakim innym mieście, nie usłyszał nie więcej jak tylko kłótnie i dziecinne dyskusje połączone z wydawaniem rozkazów, których nikt nie chce słuchać. Ta niezgoda objawia się nie tylko w emigracji, ale i w pismach tak nazwanych patriotycznych. W Galicji wychodzą cztery dzienniki w języku polskim, jeżeli w tej liczbie zamieścić dwa pisma *Narodówkę* i *Dziennik Ławowski*, które na nazwę dzienników nie zasługują. Te więc cztery pisma kłócą się między sobą codziennie. Gdyby *Czas* krakowski zrzucił z siebie sukienkę jezuicko-klerykalną i miał cokolwiek lepsze wyobrażenie o wprowadzonych reformach w guberniach nadwiślańskich, mógłby uchodzić za najpoważniejszy dziennik w Galicji. Przed miesiącem *Czas* przyznał się do winy, i obecnie żałuje, iż dał się unieść i popierał ostatnie powstanie; kto więc przyznaje się do błędu, jest już na dobrej drodze.

W Peszcie mieszka stale około tysiąca polaków, po większej części z Galicji. Otóż przed rokiem jeszcze postanowili założyć stowarzyszenie rzemieślników polskich. Rozsądniejsza większość polaków, nauczona smutnem doświadczeniem, nie chciała i nie chce o czemś podobnem słyszeć. Jednak na pierwsze zawezwanie przybyło do karczmy „pod dwoma pistoletami” około osmdziesięciu polaków, a kiedy im objawiono cel zwołania, zaraz większa połowa, jak to mówią, dała nura, pozostała zaś reszta przystąpiła do wyboru prezesa. Po wielu krzykach i odgrózkach, pozostali w szynku, podzielili się na dwie części, z których jedna połowa wybrała na prezesa przybyłego ze Szwajcarii Pinięgo, a drugą krawca Machnickiego. Na posadę kasjera było najwięcej amatorów, utrzymał się jednak na niej krawiec Stempień. To więc zgromadzenie z dwoma prezesami, istniało blisko rok, odbywając swoje posiedzenia w brudnym szynku przy ulicy Zucer-gasse. W tych dniach jednak postanowiono założyć lepsze i złożone z więcej członków stowarzyszenie. Otóż w zeszłą niedzielę zdołano wciągnąć do szynku około pięćdziesięciu polaków, z których, każdy objawił inne zdanie; i tak: jedni chcieli aby do stowarzyszenia nie przyjmować tych, którzy pochodzą z Galicji, zwalając na galicianów całą winę w rozpoczęciu kłótni i bujek na zgromadzeniach; inni zażądali, aby stowarzyszenie składało się wyłącznie z samych robotników, t. j. z niższej klasy, a to z powodu, że rzemieślnicy mając się za coś wyższego, niechętnie lubią poprzeszawać z robotnikami. Jeden ze zgromadzonych, szynkarz Roller, zrobił zapytanie, jaki jest cel mającego się zawiązać stowarzyszenia. Na to nikt ze zgromadzonych nie umiał odpowiedzieć, i wkrótce potem zgromadzenie zażądało od kasjera zwrotu złożonych przez nich składek, lecz kasjer przeczuwając to, już poprzednio wyniósł się z szynku. Tym więc sposobem i dawniejsze stowarzyszenie zostało rozwiązane i zawiązanie nowego do skutku nie przyszło. Nie ulega wątpliwości, że wszelkie stowarzyszenia oparte na udzielaniu sobie wzajemnej pomocy, są dobre i pożyteczne, ale jeżeli polacy mają zawiązywać takowe na wzór stowarzyszenia „Siła” w Wiedniu, gdzie prezes Wojciech Dziedziński i kasjer Nawrocki chodzą od hotelu do hotelu, od domu do domu zbierając składki na stowarzyszenie, to daleko lepiej będzie, jeżeli raz na zawsze wybijemy sobie z głowy

zawiazywanie tak nazwanych polskich stowarzyszeń, a tem samem nie damy powodu innym narodom, do spoglądania na nas z politowaniem. ?.

Zurich, dnia 3 września.

Zapowiedziany na dzień 23 sierpnia r. b. kongres emigrantów, w celu pojednania i połączenia wszystkich nieprzyjaznych sobie stronnictw, nie dopisał i tą razą naszym przewodcom. Zjechało się wprawdzie do miasta Glarus 37-miu przedstawicieli różnych stowarzyszeń, lecz na pierwszym zaraz posiedzeniu (podług programu miało ich się odbyć cztery), pomiędzy demokratami i socjalistopatami przyszło do takich kłótni i awantur, że aż policja miejscowa zniewolona była posiedzenie to przerwać i czterech, mianowicie: Bosaka, Horodyńskiego, Wróblewskiego i Bulewskiego polecila żandarmom wywieźć z kantonu—inny zaś kazala w ciągu godziny opuścić miasto. Już to piąty kongres kończy się podobnie i dziś żaden z naszych wychodźców nie wątpi, że zgoda i jedność w wygnanej Polsce jest utopią.

Bulewski zaraz po kongresie przyjechał do Zurichu i leczy się w tutejszym szpitalu z otrzymanych w Glarus guzów i sińców, skutkiem czego nie mógł się znajdować na kongresie znów „ligi wolności i anarchji”, który się odbył w zeszłym tygodniu w Bernie.

Oberpolicmajster Langiewicz po długim milczeniu dał znów znak życia i okólnikiem datowanym 3 sierpnia r. b. w Konstancynopolu, wzywa wychodźców do służby policyjnej w Turcji.

Pomiędzy naszą emigracją straszna nędza, tak, że niektórzy literalnie z głodu umierają, a chociaż który chce się jść do pracy, to jej nigdzie dostać nie może, bo szwajcarzy, po tylu zawodach, nie chcą polaków przyjmować do roboty. Okólnik więc Langebeja przyjęli wychodźcy bardzo chętnie i wielu z nich skwapliwie udaje się na Wschód pod opiekę eksdyktatora.

Plater już od trzech tygodni przeszło bawi we Lwowie, a ztamtąd pojedzie do Konstancynopola po jakies stare rupiecie do swego raperswylskiego muzeum starożytności. Podobno galicyjska szlachta nie miała na te figle przelala w ręce jego sumkę.

Współredaktor pisma „Le Peuple polonais” Szczesnowicz (głównym redaktorem jest Mierosławski), został d. 24 sierpnia r. b. przez policję genewską aresztowany i uwięziony jako podejrzan o sfałszowanie wekslu. *Ig. P.*

* (Ulmanowski). W *Danz. Z.* czytamy następujące ciekawe doniesienie z Poznania: „W prowincji naszej miało miejsce podobne wydarzenie jak w Krakowie. W klasztorze benedyktynów, w miasteczku Mogilnie, znajdowało się 17 zakonników, pomiędzy którymi młody człowiek niejaki Ulmanowski, odznaczający się wyższem wykształceniem; zostawał on w ciągłych stosunkach z tamecznymi mieszkańcami, nie wyłączając i osób wyznania ewangelickiego. Nagle puszczono pogłoskę o jego ucieczce z klasztoru. Miało to miejsce w 1821 roku, a miejscowy lekarz, będący jednocześnie lekarzem klasztoru, któremu zniknięcie Ulmanowskiego wydawało się podejrzanem, doniósł o tem władzy w Bydgoszczy, która polecila sekretarzowi powiatu zrewidować wraz z lekarzem wszystkie cele klasztoru. Pomimo oporu przeora klasztoru, odbyła się tam najściślejsza rewizja przy pomocy żandarma; zamknięte cele otworzono przemocą. Tymczasem przeor wydał rozkaz dzwonięcia na trwogę, w skutek czego zgromadziła się znaczna liczba ludności, którą wszakże sekretarz uspokoił, zapewniając, iż to był po prostu pusty alarm. W jednej z cel, z której wychodził zaraźliwy odór, znaleziono nieszczęśliwego zakonnika, zupełnie nagiego i w stanie obłąkania, w jakim pozostawał aż do samej śmierci, która nastąpiła w domu obłąkanych w Królewcu. Na nieszczęście nie można było wykryć szczegółów tak nieludzkiego obchodzenia się z nieszczęśliwym zakonnikiem. Całą tę sprawę potwierdzają akta urzędu powiatowego i świadectwa żyjących dotąd jeszcze, wyżej wspomnianych lekarza i sekretarza.

Austria i Ziemie słowiańskie.

* (Zaprzeczenie). *Wien. Abendpost* z 10-go września pisze: „Nota urzędowa sprostowała już w należyty sposób pogłoski, które obiegały co do treści uwag zrobionych na uroczystości w Slawikowicach przez arcyksięcia Karola Ludwika z powodu niezgłoszenia się biskupa z Brna (Brünn) na banhof tameczny. Okoliczność ta atoli, że rozmaite pisma zaprzatają się jeszcze powtarzaniem tych po-

głosek, którym zaprzeczono, zniewala nas do stanowczego oświadczenia: że wszelkie dodatki do zdziwienia wyrażonego przez arcyksięcia z powodu niezgłoszenia się biskupa, są po prostu zmysleniem”.

* (Sejmy). *Wiedeń, 9 września.* Dziś otwarte zostały sejmy Karyntji, Styrii i Bukowiny. Niebawem zwołane będą także inne reprezentacje krajowe. Dość znaczny jest zakres działalności, jaki konstytucja przyznała sejmom krajowym, i z tego powodu wielkie znaczenie ma przeciąg czasu, jaki został im dany dla rozwoju działalności obfitej w rezultata obchodzące interesu rozmaitych krajów wchodzących do składu zachodniej połowy monarchji austriackiej. Zasada objęta ustawą rady państwa wskazuje, że te wszystkie przedmioty prawodawstwa, które ustawa pomieniona nie zastrzega wyraźnie dla rady państwa, należą do kompetencji sejmów krajowych. Najważniejsze wprawdzie sprawy grupy krajów położonych z tej strony Litawy, — z wyjątkiem kwestij dotyczących wydziałów spraw zagranicznych i wojny, oraz uchwalania środków finansowych, wymaganych przez wydziały pomienione, które to czynności zastrzeżone zostały dla wspólnych obrad delegacji, — należą do kompetencji rady państwa. Pomimo to atoli, zakres działalności sejmów krajowych jest bardzo znaczny. Do sejmów tych należy głównie uchwalanie bliższych przepisów dla organizacji szkół na podstawie zasad głównych wychowania publicznego, nakreślonych wspólnie przez radę państwa i przez koronę. W wyższym jeszcze stopniu niż rozwój wychowania publicznego, pieczy sejmów powierzony jest rozwój marnotrawny krajów przez nie reprezentowanych. Mogą one zdziałać bardzo wiele zapomocą uwolnienia handlu od istniejących jeszcze w niektórych krajach koronnych wielce uciążliwych opłat myta, tudzież zapomocą środków mających na celu ułatwienia w gospodarstwie wiejskiem, jak np. zapomocą praw racjonalnych co do zaokrąglania, skupiania, podziału i zamiany gruntów, oraz innych praw agraryjnych, i wreszcie zapomocą ulepszeń w opiece udzielanej ubogim i w policji służącej do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego i zapomocą podniesienia przemysłu ludności. Najważniejszym atoli z przedmiotów powierzonych pieczy sejmów jest i pozostanie nadal reforma szkół. Bez takowej, wszelkie inne ulepszenia będą jedynie półśrodkami. Należy uregulowane wychowanie publiczne, stanowi podstawę dla stopniowego podniesienia wszystkich innych instytucji. Prawo o szkolach ludowych, przyjęte podczas ostatniej sesji przez rząd i przez radę państwa, stanowi dobry początek do przekształcenia w Austrii wychowania publicznego zgodnie z wymaganiami nowoczesnemi. Od rządu zależy będzie, przez unikanie wszelkiej drażliwości i drobnotkowosci, dawanie usiłowanom sejmów poparcia dla podniesienia ile możności, wychowania ludowego. Przy reorganizacji wychowania publicznego, rząd będzie musiał zwłaszcza okazywać jak największą względność dla różnic zachodzących co do oświaty, zwyczajów i rozwoju narodowego w Galicji i w krajach południowych monarchji. (*Nordd. A. Z.*)

Prusy i Niemcy.

* (Uzbrojenia morskie). Piszą z Bremy pod dniem 4 września, że w oczekiwaniu zatwierdzenia potrzebnego kredytu, na wykonanie przez Prusy wielkich robót w porcie Wilhelmshafen, usypiano z szybkością pas szańców na lądzie, które punkt ten mają zabezpieczyć od niespodzianego napadu. Srodek ten zdaje się bezużytecznym w obec terażniejszego położenia Europy; ale minister wojny w Berlinie domagał się tego w nalegający sposób. Dwa statki pancerne zwiędziły port Wilhelmshafen; wpływały one do wszystkich basenów, kanałów i słuz, i przekonały się, że wszystko jest doskonałem i w jak najlepszym porządku. Miano z początku myśl postawienia tam eskadry, ale odstąpiono od tego zamiaru z powodu braku magazynów i zapasów żywności. Potrzeba jeszcze na to kilka lat, zanim port Jahde będzie mógł odpowiedzieć celowi, jaki sobie założono. (*La Patr.*)

Francja.

* (Reforma konstytucji). Uchwalona przez senat w przeszły poniedziałek reforma konstytucji ogłoszona została przez *Journal officiel* z 10-go września i uzyskała przez to dla Francji od dnia pomienionego moc prawa obowiązującego. Prezes senatu p. Rouher doręczył uchwałę senatu cesarzowi, który miał następnie z p. Rouher'em długą naradę, jak powiadają dwugodzinną. Okoliczność ta, bez względu na to, czy będzie tłumaczona w duchu pomyslnym dla większości konserwatywnej, czyli też dla mniejszości liberalnej senatu, świadczy w ka-

żdym razie o tem, że cesarz zaprzata się znowu szczegółami spraw państwa. Upatrywać należy w w tem ponowne potwierdzenia wiadomości o polepszeniu się zdrowia cesarza. (*Nordd. A. Z.*)

* (Sobór powszechny). *Memor. dipl.* pisze: Jak to właśnie przewidywalismy, rząd francuzki objawił nareszcie swoje postanowienie w kwestji soboru powszechnego. Postanowił on nie być wcale reprezentowanym na nim przez żadnego specjalnego mandatarjusza. Kombinacja ta jest właściwszą niż wszelka inna dla uniknienia sporu z stolicą apostołską. Inne rządy chcą zresztą, jak się zdaje, pójść za przykładem Francji, mianowicie Austria i Szwajcarja, które dały już urzędownie poznać swoje postanowienie, iż nie wezmą bezpośredniego udziału w naradach biskupów.

* (Projekt podróży cesarzowej). *La Fr.* z dnia 10-go września pisze: Niewiemy, czy powzięto urzędowe postanowienie względem podróży cesarzowej na Wschód. Ale jako wskazówkę bardzo blizkiego urzeczywistnienia projektu tej podróży musimy przytoczyć następujący ustęp z korespondencji z Tulonu: „Podczas kiedy prasa paryzka nie przestaje utrzymywać, że z powodu stanu zdrowia cesarza odstąpiono zupełnie od projektu podróży cesarzowej na Wschód, nadchodzą codziennie stanowcze rozkazy do Tulonu, ażeby jacht cesarski *Aigle* był gotowym na pierwszy znak do wyjazdu na Wschód”. Z drugiej strony, jeśli wierzyć wiadomości zacierpiętej, jak się zdaje z wiarogodnego źródła, ambasador turecki Dżemil-pasza udawczy się wczoraj do Saint-Cloud dla przekonania się o zamiarach cesarzowej w przedmiocie jej podróży do Konstancynopola, otrzymał miał odpowiedź, że cesarzowa liczy na odjazd w pierwszych dniach października.

* (Podróż cesarzowej). *La Patr.* z dnia 8 września pisze: Niektóre dzienniki, wracając znowu do kwestji podróży cesarzowej na Wschód, mówią, że wydany został rozkaz, ażeby zaprzestano w wojennych portach francuzkich rozpoczętych przygotowań. Powiadano powszechnie, że podróż ta nie będzie miała miejsca, albo przynajmniej, że program jej zostanie zmieniony; ale kwestja ta może być dopiero stanowczo rozstrzygnięta około 15 albo 20 b. m. Do tego czasu wykonywane będą pierwsze rozporządzenia. I tak, parowy jacht *Hirondelle*, stojący w Cherbourgu, kompletuje przepisana regulaminem załogę, a w Tulonie przygotowują z pośpiechem jacht cesarski *Aigle*, który niedawno powrócił z Korsyki. Eskadra ewolucyjna wreszcie zaopatruje się w żywność i węgiel na miesiąc przeszło podróży. Zapewniają, że cesarzowa będzie może tylko obecną przy otwarciu kanału; wtenczas podróż ta nie wymagałaby więcej nad dwadzieścia dni czasu, ażeby przebyć z Tulonu do Port-Said i Suez i z powrotem. W takim razie nie miałyby miejsca przygotowywane wielkie uroczystości w Egipcie.

* (Jeneral Prim) jak zapewniają, przed powrotem do Madrytu, przyjęty zostanie na posłuchaniu przez cesarza. (*La Fr.*)

Włochy i Rzym.

* (Przesilenie gabinetu). *Biuro Tella* donosi, że przesilenie ministerjalne zasła we Florencji, jeszcze się nie skończyło. P. Ferraris ma ciągle postanowienie usunąć się, i namowy króla dla odsklonienia go od tego zamiaru były dotąd bezskuteczne. Ministrowie oświecenia i robót publicznych, którzy mieli zamiar pójść za przykładem ministra spraw wewnętrznzych, odstąpili od tego postanowienia i zatrzymali swoje wydziały. W razie zaś, co jest zresztą bardzo prawdopodobnem, obstawiania p. Ferraris przy swojej dymisji, zmiana gabinetu ograniczy się na oddaniu jego wydziału p. Minghettemu. (*La Patr.*)

Anglja.

* (Duchowienstwo irlandzkie). Ostatnie wystąpienie demonstracyjne duchowienstwa irlandzkiego, zwłaszcza zaś kardynała Cullen'a, doznaje bardzo złego przyjęcia ze strony liberalnych pism angielskich. *Daily Telegraph* streszcza postępowanie kardynała w następujących wyrazach: „Nienawisć religijna była zawsze chorobą Irlandji, kardynał zaś Cullen chce uwiecznić tę nienawisć”. Stronnictwo liberalne nie da się zapewne zachwiać w tem przekonaniu co do właściwych dążeń duchowienstwa irlandzkiego zapomocą wyrazów pochlebnych, któremi kardynał Cullen wskazuje na zadanie uroczystości dziękczynnej, mającej odbyć się 12-go, 13-go i 14-go września, i w których powiada, że „należy dziękować dawcy wszechmocnemu wszelkich dobrych darów za to, że udzielił imbie reprezentującej wszystkie klasy ludu królestw połączonych Wielkiej Brytanji i Irlandji, zwołanej

